

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 574/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 37/2014 z 24. júna 2014 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 37/2014 z 24. júna 2014 (ďalej len „namietané uznesenie“).

Najvyšší súd namietaným uznesením zamietol dovolanie sťažovateľa proti trestnému rozkazu Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 32 T 46/2009 z 19. januára 2010, ktorým bol sťažovateľ v bode 1 uznaný za vinného z prečinu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom útoku na verejného činiteľa podľa § 324 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného zákona a v bode 2 z prečinu porušovania domovej slobody spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 194 ods. 1 Trestného zákona.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu tvrdí, že poštovú zásielku, ktorou mu bol doručovaný predmetný trestný rozkaz, prevzala bez jeho vedomia a súhlasu iná osoba, pričom takto doručенý trestný rozkaz mu bol odovzdaný až po uplynutí lehoty na podanie odporu. Sťažovateľ sa postupom podľa § 64 Trestného poriadku domáhal navrátenia lehoty na podanie odporu proti trestnému rozkazu, pričom „dňa 7.8.2012 OS Žilina návrh zamietol s tým, že voči uzneseniu sťažnosť nie je prípustná“, v čom vidí „zásadné porušenie“ svojho práva na obhajobu.

Vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ uviedol, že tento odmietol jeho dovolanie z dôvodu, že neboli „splnené podmienky dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. poriadku“, keďže sťažovateľ „nevyužil všetky stanovené možnosti a nepodal včas voči tr. rozkazu odpor“. Sťažovateľ namietal, že odpor podať nemohol, keďže mu trestný rozkaz riadne doručený nebol.

Svoju sťažnosť doplnil sťažovateľ podaním z 21. apríla 2015, v ktorom opätovne podrobne popísal okolnosti, za ktorých mu bol doručovaný predmetný trestný rozkaz, a namietal, že okresný súd v rámci rozhodovania o navrátení lehoty ani v rámci rozhodovania o povolení obnovy konania, ktorého sa sťažovateľ mal domáhať bližšie neidentifikovaným návrhom, nevykonal dokazovanie v sťažovateľom navrhovanom rozsahu. Namietal tiež samotný priebeh vyšetrovania v rámci prípravného konania v jeho trestnej veci, kedy mal byť vyšetrovateľom vypočutý v nemocnici po ťažkom úraze, a teda v stave vylučujúcom spôsobilosť vypovedať.

Sťažovateľ navrhol vo veci vydať nález, ktorým by bolo konštatované porušenie jeho práva na obhajobu a práva na „spravodlivý súdny proces“ namietaným uznesením najvyššieho súdu, a žiadal tiež priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 €.

Sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia, ako aj z doručených príloh ústavný súd ustálil, že predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd zamietol dovolanie sťažovateľa proti trestnému rozkazu okresného súdu, ako aj proti ďalším súvisiacim uzneseniam,

a to uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 T 46/2009 zo 7. augusta 2012, ktorým okresný súd zamietol sťažovateľov návrh na navrátenie zmeškanej lehoty, a uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 T 46/2009 z 26. augusta 2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 2 Tos 87/2011-125 z 5. októbra 2011, ktorými bolo konštatované, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe neosvedčil a nariadil sa mu výkon trestu odňatia slobody.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: ... podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu... podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené

spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). Ústavný súd napokon poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

K sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na obhajobu garantovaného čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru ústavný súd predostiera, že zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutným prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistení pravdy. Podľa názoru ústavného súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha

všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd (m. m. II. ÚS 34/99), a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastolujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia v podstatnom uviedol:

„Podľa § 372 ods. 1 Tr. por. oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného.

Obvinený [REDAKOVANÉ] v zákonom stanovenej lehote odpor ako riadny opravný prostriedok proti vyššie uvedenému trestnému rozkazu nepodal a tento preto nadobudol právoplatnosť.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dovolanie obvineného [REDAKOVANÉ] podľa § 382 písm. d/ Tr. por. na neverejnom zasadnutí odmietol, keďže neboli splnené podmienky dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. por.

V prípade ostatných uznesení, proti ktorým dovolanie taktiež smerovalo (o neosvedčení sa v skúšobnej dobe a o zamietnutí návrhu na navrátenie lehoty na podanie odporu), toto dovolanie nie je prípustné, keďže nešlo o meritórne rozhodnutia uvedené v § 368 ods. 2 Tr. por.“

Ústavný súd považuje v prvom rade za podstatné uviesť, že podľa už spomenutej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Ústavný súd teda pripomína už spomenutý obmedzený rozsah jeho právomoci preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov, Trestný poriadok a Trestný zákon nevynímajúc, viedli k rozhodnutiu vo veci samej. K tomu dodáva, že nepatrí do jeho právomoci zaoberať sa rozhodnutím o vine a treste (II. ÚS 31/94) ani otázkou právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania a o ktorom sa s konečnou platnosťou koná a rozhoduje pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 18/00). Inými slovami, úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy taktiež vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vrátane sťažovateľom prezentovaných úvah konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Právne závery najvyššieho súdu prezentované v odôvodnení namietaného uznesenia nie je možné považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené, v dôsledku čoho ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom namietaným porušením označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti namietal aj porušenie svojho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru, pričom však jeho argumentácia v tejto súvislosti smerovala výlučne voči postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 46/2009, ktoré bolo právoplatne skončené 13. marca 2010, a nie voči postupu najvyššieho súdu, ktorého rozhodnutie sťažovateľ sťažnosťou podanou ústavnému súdu namietal. Právo na obhajobu sťažovateľa bolo v súvislosti s namietaným dovolacím konaním realizované už tou skutočnosťou, že dovolanie sťažovateľa bolo vypracované jeho obhajkyňou, pričom, ako už bolo uvedené, najvyšší súd sa s dovolaním sťažovateľa vysporiadal ústavne súladným spôsobom. Ústavný súd preto nezistil ani porušenie ním udaného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru, a preto jeho sťažnosť aj v tejto jej časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Jednou z podmienok pre ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom je, že nejde o zjavne bezúspešné uplatňovanie ochrany základných práv (IV. ÚS 140/07). V danom prípade dospel ústavný súd k záveru, že námietky sťažovateľa neodôvodňujú prijatie jeho sťažnosti na ďalšie konanie, preto zároveň konštatoval, že nie sú splnené podmienky na ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku nezaoberal sa už ústavný súd ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015